॥अथस्वात्मानुभवप्रारंभः॥ ॥

श्रीगणेशाय नमः॥ ॥श्रीसच्चिदानंदाय नमः॥ ॐ न
मोजि वक्रतुंडा॥ कृपानिधि प्रचंडा॥ शरीरि संपूर्ण वेदु
दंडा॥ परि वेगळाचि॥१॥ मग नमो ते शारलि॥ जे निजा
नंदे निजशक्ति॥ जिणे अव्यक्त आणिले व्यक्ति॥ सत्ता
मात्रे॥२॥ नमु तो अरूप सद्गुरू॥ पूर्णानंदे अमृतक
रू॥ जयाचेनि निर्धारू॥ कळे स्वरूपाचा॥३॥ तो शिष्य
समुदाय पियुष्यु॥ कि कृपेचा स्कधारस्क॥ जया अव ॥१॥
लोकने अयास्कू॥ चुके यातायातिचा॥४॥ तो सर्वदा

मंगकमूर्ति ॥ नित्यानंदे पूर्णस्थिति ॥ जयाचे नवच
नेवृत्ति ॥ स्थीर होय ॥ ५ ॥ स्थिरावयावृत्तिचे चिन्ह ॥ अ
न्यथा नाहि साधन ॥ ते वंदावे श्रीचरण ॥ सद्गुरूचे ॥ ६ ॥
ययानिंदानावरि ॥ गुरू असति घरोघरि ॥ मंत्र अग
मकुसरि ॥ उपदेशावया ॥ ७ ॥ शिष्याचा लोभ करू
न ॥ उपदेशमात्र करिती जाण ॥ परि शिष्याचे जन्म
मरण ॥ चुकविता सद्गुरू ॥ ८ ॥ ऐसा नोहे माझा श्री

निवृत्ति॥ किरसखासखोल बोले स्थिति॥ करुनि अक
र्तृत्वाचि गति॥ सामाविले॥९॥ जेथे शब्दाचे काकार
ण॥ वचन सांगे उपदेशेवीण॥ सर्वांगाचे देखणेपण
जयाचेनि॥१०॥ अवस्थात्रयाचा देखणा॥ तुर्यारुपे
अवसाना॥ उन्मनिचा निदाना॥ जाणतालो॥११॥ दृ
श्याचा होय निरास॥ दर्शनाचा चुके अयास॥ द्रष्टे
पणो डोळसु॥ तोची श्रीगुरु॥१२॥ श्रीगुरुचरणार ॥२॥

विंदा ॥ सुखसुखेंपावेदोंदा ॥ मागेसांडुनीआनंदा ॥ प
रताहोय ॥ १३ ॥ नेत्रापुढेधावत ॥ असुनीचक्षुसीअ
तीत ॥ चक्षुरूपेजेवर्तत ॥ तेचिरूप ॥ १४ ॥ दशाइंद्रिया
चेवोउवण ॥ एकादशाचेकारण ॥ तयाचेसमूहउत्था
न ॥ प्रभासैपे ॥ १५ ॥ बुद्धिनिश्चयात्मक ॥ तयाचेजेघो
लक ॥ कलुलाचेकौतुक ॥ सांडुनिराहे ॥ १६ ॥ अनुभवि
तास्वरूपासी ॥ आपणचिहोयनिश्चयासि ॥ नेणणे

चिजाणणेयासी॥प्रकाशरुप॥१७॥शाद्वस्पर्शरूपरस
गंधयासकळास॥प्रकाशरूपप्रत्यक्ष॥जाणतेतेरु
प॥१८॥ऐसेजयाचेनिप्रसादे॥आणिस्थिस्थितीचेनी
अनंदे॥राहिलीस्वर्गादिपदे॥अशाश्वते॥१९॥साक्षी
रूपाचिसंगति॥बद्धमुक्तिचीफीटलीभ्रांति॥प्रपंचि
वीरमलीमति॥असोनिया॥२०॥कीमाळवलियाश्ना
न॥तथापिराहेद्रष्टाहोउन॥दग्धपटदर्शन॥मात्र ॥३॥

दिसे ॥२१॥ ऐसा श्रीगुरुचा उपकारु ॥ उत्तीर्ण व्हावया
कोण प्रकारु ॥ जयाचेनि स्वरूपनिर्धारु ॥ ठसावला
हे ॥२२॥ येथे मार्ग भिन्न भिन्न ॥ ते स्थापिले शिष्याला
गुन ॥ धरुनिया मताभिमान ॥ भ्रमरुपे ॥२३॥ लय
लक्ष नाद उपासना ॥ अष्टांगयोगसाधना ॥ परि चु
कविले निधाना ॥ जवळी आसता ॥२४॥ जैसा स्वकं
ठिचा मणि ॥ विसरे भ्रमे करुनि ॥ की निधान आस

लपाणी॥ दैन्य चाली॥२५॥ येक परमार्थाचे उत्तर॥ व
क्ता बोलती निराकार॥ परि तेस्वरूपाचा निर्धार॥ ने
णती की॥२६॥ ज्ञान नाहि हा अभ्यास॥ रूप नाहि निरा
भास॥ नलिंपे नियासर्वास॥ संगो पुन आसे॥२७॥
निवृत्ति चरणवंदन॥ प्रसाद परमगहन॥ राहिलो कुट
स्थ होउन॥ गुणातीत॥२८॥ सर्वलोहे चाली॥ चुं ॥४॥
कशिळा निराळी॥ वरून दाळो नीटाळी॥ झलाकति

पा॥ २९॥ तयापरि सर्वगत॥ सर्व चाळुनी अचळहो
त॥ तेविक्रीडातया चिसत्य॥ नलिंपोनि॥ ३०॥ नाना
सरोवरि कुमोदिनि॥ तयाजळामाजी अस्कुनी॥ नलिं
पे चेतनेकरुनी॥ तेसीचवस्तु॥ ३१॥ आकाशामा
जीतरणी आसे॥ सकळ चालेतेणे प्रकारे॥ परित
याकर्तुत्वाचे पीसे॥ आथी चना॥ ३२॥ स्फटिकशि
ळाते निर्मळ॥ उपाधिसंगे दिसेबरळ॥ परितेस्यछ

निर्मळ॥ उपाधिभिन्न॥ ३३॥ भिन्नाचा जो प्रकारु॥ उभा
रामात्रचि आकारु॥ मृगजळाचा पुरु॥ तद्न्याये॥ ३४॥
अहंता अहंते उठत॥ हाभासमात्र चि होत॥ तया अहं
कारा ते देखत॥ ते चिरुप॥ ३५॥ वस्तु सांगाव याकारणे
चौघे राहिले मुकेपणे॥ अठराचे अंतःकरणे॥ हिंपुटि
जालि॥ ३६॥ साहि जणि खटपटलाती॥ अठजणे ॥५॥
वेवादती॥ इतुकीयाने नजाणती॥ ते चीवस्तु॥ ३७॥

शशांकमुख्यगगनी ॥ प्रतिबिंबभिन्नउपाधिजिव
नी ॥ बाहिरिजाहालियाउपाधिलागोनी ॥ बिंबचिजा
णे ॥ ३८ ॥ तैसेउपाधिचेनीभेदें ॥ वस्तुभासेविवेधे
परितेकूटस्थविनोदें ॥ साक्षित्वेआसे ॥ ३९ ॥ वारादि
सेयागुरेसापडला ॥ आणिपात्राबंधिविगुंतला ॥
परितोतेथोनिदाटला ॥ निघोनिजाय ॥ ४० ॥ गेला
म्हणोतरितेथेचिअसे ॥ आपणचिसर्वहिऐसा दि

से॥ परि नसापेउ अपैसे॥ अकाशावत॥४१॥ घटमट
उपाधि गगन॥ उपाधिसंगे दिसे चळन॥ वास्तव्य वि
चारे आखंडपण॥ नवजायत याचे॥४२॥ लोहसंगे
पावक॥ पीटे ऐसे दिसती लोक॥ लोहासी घाव अने
क॥ वन्हि जैसा तैसा॥४३॥ तैसे चित्ताचे चेलव्य॥ अ
णी बुद्धिचे बोधव्य॥ याचे नितो निरावेव॥ विकारि दि ॥६॥
से॥४४॥ श्रोत्रे वीण ऐकत॥ नेत्रे वीण देखत॥ जि

केविण चारवत ॥ तोचिये कु ॥ ४५ ॥ एवं सर्वेंद्रियगल
सर्वकरुनिसर्वातील ॥ सर्वासारखे भासल ॥ परिरुप
नाहि ॥ ४६ ॥ जवदृश्याचे अवलोकन ॥ तवद्रष्टुत्वेक
रिउत्थापण ॥ सेखिलयालेहि गिळुन ॥ वेगळापडे ॥
॥ ४७ ॥ यापाचामाजील पंचकळुता ॥ जउत्तेसत्तनेउ
ठविला ॥ सेखिलयात्तेनालकला ॥ विलक्षण ॥ ४८ ॥
जवजव पाहोजात्ता ॥ तवतवदुरि पळत्ता ॥ से खिपा

हाता धावता॥ सर्वांहि पुढे॥४९॥ पुढे म्हणो तरि मागे
आहे॥ आपणाचि वर्ततां देहे॥ सेवटिलयाते सांडोनि
राहे॥ साक्षिरूपे॥५०॥ बहु कठिणाहुन कठिण॥ सोपे
करतळा प्रमाण॥ गुणातील निर्गुण॥ गुणी वर्ते॥५१॥
प्रथम जाग्रति दृष्टी॥ गुण नेत्र समरसे॥ तेथे जाग्रति
आसे॥ प्रकाररूपे॥५२॥ स्वप्नावस्थासि स्वोसि॥ कं
ठस्थान संयोगेसि॥ अनुभूत देखत्यासी॥ परि वेग ॥७॥

ळालो ॥५३॥ रूषभु सिद्धत्रयलम ॥ जयाचे हृदय धाम ॥
तेथे स्फुख जे परम ॥ जाणले ते रूप ॥५४॥ तूर्यावस्था सा
क्षिणी ॥ प्रत्यगात्मया चा गुणी ॥ तूर्याते हि विलक्षणी ॥
ठाकुन देत ॥५५॥ आणि जाणोनि कालिगत ॥ कार्या
चिये परि उभे आसत ॥ सेखील याते हि सांडित ॥ जा
णवेना ॥५६॥ ययात्रारिरी वर्तमान ॥ उत्पत्ति स्थिती प्र
ळय जाण ॥ स्थुळाचे त्रिकाळ ज्ञान ॥ जयाचे रूप ॥५७

लिंग म्हणती जयासी ॥ जे कार्य वर्ते पंचदशांसि ॥ तयाचे देखणे ययासी ॥ म्हणोनि वेगळा तो ॥ ५८ ॥ आता पंचदश विकार ॥ ते परिसोत चतुर ॥ जया अभिमानि रमावर ॥ ते सांगो बापा ॥ ५९ ॥ या प्रकारे मन ॥ दुसरे चित्त तीसरे अंतःकर्ण ॥ चौथा अहंकार जाण ॥ पाचवी बुद्धि ॥ ६० ॥ पंचतन्मात्र वर्तमान ॥ पंचभूतांचे सूक्ष्म गुण ॥ याचे असे जया ज्ञान ॥ ते गेते रूप ॥ ६१ ॥ त्रिगुण ॥८॥

संकल्पित ॥ जयाचे जे कर्तुत्व ॥ तयाते जाणत ॥ तेचि
रूप ॥ ६२ ॥ धृतिस्मरण जाणिजे ॥ अथवा विस्मरण
स्य साक्षी जें ॥ तये धृतिचे जाणणे जे ॥ तो चिपे चिन्मा
त्र ॥ ६३ ॥ चेतनारूपे चेतपण ॥ अचेतनि अचेतन ॥
ययासी जयाचे ज्ञान ॥ ते चैतन्य पे ॥ ६४ ॥ आणिक
हि प्राणपंचक ॥ जेया शरीराचे चालक ॥ क्षुधा तृषा
कौतुक ॥ प्राणगत ॥ ६५ ॥ जया प्राणपंचकते चाळी

ता॥ अथवा समाधीनेकरोनीस्तब्धता॥ ययाकर्त्तव्या

चाज्ञाता॥ तोगेलोची॥६६॥ शोकमोहो पावेमन॥ अ

थवा असेसमाधान॥ त्याचेआसे जयाज्ञान॥ तोगेला

चि॥६७॥ अव्यक्तिइंद्रियलयाजाल॥ तयाचेविस्मर

ण घेतिनिश्चीत॥ तयाचेज्ञानजयाहोत॥ तोगेला

चि॥६८॥ तथापिचित्तसमाधान॥ विषयासक्ति ॥१॥

मूढपण॥ तयासर्वथानोहेज्ञान॥ कल्पांतरि॥६९॥

अयाज्ञानाचिप्राप्ती ॥ करावयानाहि आनसाधनरति
येकतेसज्जनसंगति ॥ वाचुनिया ॥ ७० ॥ येकव्यर्थअक्षा
टाक्षरले ॥ त्राउचक्रभेदुनिगेले ॥ देखतदेखतनागवले
साधुनिश्चते ॥ ७१ ॥ जेथेठावचिनाहि ग्रामा ॥ तेथेके
चिआसेलसीमा ॥ तेविनिर्गुणनिरुपमा ॥ केचीच
क्रे ॥ ७२ ॥ जेथेहादेहत्रयातीत ॥ मार्गकैचासांगत ॥
तयाचेदेखणेवर्तत ॥ म्हणोनिया ॥ ७३ ॥ स्थुळस्र

क्ष्मकारण॥ विश्वलेजसप्राज्ञ॥ जागृतिस्वप्नसुषुप्ती
जाण॥ तेद्रष्टायथाचा॥ ७४॥ जेथवासाक्षिऐसाक
ळला॥ तेव्हांमुक्तिपदासगेला॥ मुक्तम्हणोलरिबांध
ला॥ केधवाहोता॥ ७५॥ ययाआत्मयाचेरूपकेसे
नाहिकासयाऐसे॥ आपणापेप्रकासे॥ तोगेतोचि
॥ ७६॥ स्येलनाहियासि॥ पीतकर्बुरकृष्णवर्णासि ॥ १०॥
रूपआणिरेखसी॥ स्पर्शनातो॥ ७७॥ म्हणावेआ

शवत्॥ तरि ते पोकळ आसे भासत॥ तयापोकळामा
जी घन आसत॥ तयातील तू॥ ७८॥ आकाशामाजी
भरले॥ परी रुपासी नाहि आले॥ नवचे काशी यासा
रिखे बोलिले॥ तेसे तेची॥ ७९॥ गगनस्ती वर्त्तेगगनी
त्रिकाळ तयाते व्यापुनि॥ तयाचे उष्मकीर्ण॥ अबा
धील॥ ८०॥ आणि तुला ज्ञान लीन॥ आथवा देदिप्य
मान॥ नातरि धर्माचे आवरण॥ तयावरि॥ ८१॥

जयालीनवेनव्हे ग्रांत ॥ ज्वाळाप्रज्वाळे नव्हे संलग्न ॥ धू
म्रे करूनि हा हा भ्रत ॥ कधिच नव्हे ॥ ८२ ॥ जया माजी अ
से ॥ तयासी अबाधित सासे ॥ पुनरपि तयाचे पिसे ॥
लागो चि नेदि ॥ ८३ ॥ निद्रापति केवळ ॥ शितामाजी
प्रबळ ॥ व्यथा न पावे केवळ ॥ वेगळा ठाके ॥ ८४ ॥ तया
चे वर्तुळपण ॥ क्षय आथवा पूर्ण ॥ न लिंपोनिया वर्त ॥१९
मान ॥ तेथेचि असे ॥ ८५ ॥ असे म्हणोनि तरि न कळे ॥

नलिंपे द्रिष्टिचे निमेके ॥ नेणो ह्मणो तरि येकेचि वेळे
व्यापुनि वसे ॥ ८६ ॥ आपणचि सर्व हि करित ॥ सर्व स
र्वि वर्तत ॥ शाखी ह्मणे मी साक्षीभूत ॥ ऐसे नष्ट ॥ ८७ ॥
नष्ट लेहा बोल ॥ प्रपंच जेथे अवघा फोल ॥ पाहाता
तरि सखोल ॥ उथळ बहु ॥ ८८ ॥ दृश्यासि न लिंपे ॥
करुनि काहि च न घेपे ॥ सर्व आपणचि परि न लिंपे
दीपवत ॥ ८९ ॥ दीपेवीण काहि न पडे द्रिष्टि ॥ कीं गभ

स्तिचेनिचालेसकळसृष्टि॥ तेसिजउग्रंथिचानिवटि
परि ह्मणेमिद्रष्टा॥ १०॥ मीह्मणेअहंवेष्टिल॥ येवृत्ती
तेलानाहाणिल॥ यासीद्रष्टत्वेंजाणिल॥ तेंगेलेब्रह्म॥
॥ ११॥ जवशब्दाचेंव्युथान॥ तयाशब्दालेजायव्यापुन
शेवटिराहेह्मणताहोउन॥ तेंगेलेंब्रह्म॥ १२॥ ब्रह्मादि
पीपिलिकापर्यंत॥ येकचिवर्त्ते अनस्युत॥ उपाधि
वेगळाभासत॥ परितेयेक॥ १३॥ रजोगुणाअहं ॥ १२॥

कारु॥ करिजो ऐश्वर्यादि व्यापारु॥ तयाचा जो झालारु तोचि आत्मा॥ १४॥ इछा मद मत्सरु॥ क्रोधादि समोगु पविकारु॥ याहुनि वेगळा तो निर्धारु॥ भानुवत्॥ १५॥ सत्वाचिया पडिभारा॥ स्कुरव पुण्य प्रकारा॥ न लिंपो नियाविकारा॥ सांडि लसे॥ १६॥ क्षमादिगुण प्रमादा दि निद्रालस्य॥ हे याल होती समरस॥ सेवटिहोउ निउ दास॥ कूटस्थ पणे॥ १७॥ श्लेष्मादि वात पित्त॥ हे स्थु

करुपनिश्चित ॥ ययाभरले सदोदित ॥ परिनालकेलया
॥ ९८ ॥ येक आपुलीये भ्रांति ॥ स्थुळबुद्धि ऐसे म्हणती ॥
येकचि तरि येक स्थिति ॥ असाविसर्वा ॥ ९९ ॥ येकास
येतामरण ॥ सर्वाचे व्हावे निदान ॥ येकाचा सुखदुःख
अन ॥ कादुखावेना ॥ १०० ॥ कायेकी भोजन मीळाले
तेणे जगपाहिजे धाले ॥ अथवा येकास मुक्तपण अ ॥ १२ ॥
ले ॥ तरि सर्वहि मुक्त ॥ १ ॥ तरि येथे येकचि दुश्चित

गभस्ति अंबरि वर्तत ॥ घट भरिले येकशत ॥ तयामाजी बिंबे ॥ २ ॥ येका कुंभाचिचं चळता ॥ भानु बिंब दिसे हालत ॥ तरि काय अवघेयाशाता ॥ विचंबतापावे ॥ ३ ॥ आथवा येक घट भंगला ॥ तरि काय सर्वा लुनगेला ॥ त्याचा तो असे संचला ॥ घट चि भंगे ॥ ४ ॥ तैसे चि मात्र सर्वत्र असे ॥ देहे योगे अलेगेले दिसे ॥ परि वस्तु ला अपेसे ॥ गगन वत्‌ ॥ ५ ॥ अंबर दिसे भरले घा

गरि ॥ कुंभादि घलिया खोवरि ॥ अमल दिसे तयावरो
बरि ॥ परि ते काय भ्रमे ॥ ६ ॥ भ्रमण आसता कुंभासी ॥
काय भ्रम होय पयोकळासी ॥ तद्न्यायें चैतन्यासी ॥ ना
थिले जड ॥ ७ ॥ लोहो संगे पिटण ॥ दिसे जैसे पावका
लागुन ॥ तैसे उपाधी संगे चैतन्य ॥ नाथिले दिसे ॥
॥ ८ ॥ येकाचे मरण अनासी ॥ येणे न्याये मरणासी ॥ ॥१५॥
सुखदुःख येकाचे येकासी ॥ नव्हे ऐसे ॥ ९ ॥ पृथ्वीत

रिपेक॥ मठमंडपगोपुरे अनेक॥ येकासी लागल्या पा

वक॥ आनेक दग्ध होती॥१०॥ आथवा पडता पर्जन्या

सी॥ जळे पतन होय येखादियासी॥ तरि आवघ्यासि॥

घात होय॥११॥ येके शरीरि आवयव॥ दिसता विंबा

चिटेव॥ आवघे मीळोनि देहभाव॥ ननुचकी॥१२॥

नाक कान मनगट॥ हात पाय दात होट॥ इतुके हि मिळो

नि नीट॥ देहो चि दिसे॥१३॥ तेथे येका अवेवासी॥

प्राचिन्हे पावेदुःखासी ॥ तरिकायययासर्वासी ॥ पिउहो
य ॥१४॥ येकाचेतरिकपाळे ॥ अर्धंत्राह्मिउठे येकवेळे
तरिकायस्तगळे ॥ दुःखपावे ॥१५॥ आथवाउष्मेतात
ला ॥ तेणेउदकालयेकहात घातला ॥ तेणेसर्वांगबोला
वला ॥ हेकेंविघडे ॥१६॥ आतामायावेभ्भवगहन ॥ सा
गरितरंग अनान ॥ सर्वामाजीजीवन ॥ येकचीआसे ॥१५॥
॥१७॥ येकचिजळीतरंगउठत ॥ येकमोडल्याअवघे

नमोडत ॥ तरि इलुक्यास्तवलेथ ॥ जळाभेदजालाका
य ॥ १८ ॥ तैसा आत्मा अनस्युत ॥ देखणेपणे सर्व अस
त ॥ उपाधिने स्फुरवदुःखदिसत ॥ तैसा साक्षी अभेद
दीहिले ॥ १९ ॥ दोघा जणा कलह आरंभिला ॥ येकयेक
पीडा पावला ॥ तेथे साक्षिसती सराठेविला ॥ तो काय
अरंबळे ॥ २० ॥ तैसा हा न लिंपे सर्वांसी ॥ मग पाप पु
ण्य कैचे त्यासी ॥ सर्वथा न पावे बंधनासी ॥ मग मोक्ष

होताकोण ॥२१॥ येकरोसे म्हणताली ॥ पिंड ब्रह्मांड येक
स्थिति ॥ तरि देवासी अधीक शक्ति ॥ मनुष्यासी न्यून ॥
॥२३॥ कृष्णे गोवर्धन उचलीला ॥ येरा गोटा न जाय लो
टला ॥ तरि येक चिडया बोला ॥ केवी घडे ॥२४॥ आलां
येथे दृष्टांत ॥ वृक्ष तरि येकची आसत ॥ खोड स्थुळ न
हालत ॥ फांदिया हालती ॥२५॥ पुढे शाखा पल्लवा
सी ॥ क्षीणता वृद्धि घडे त्यासी ॥ तरि काय अनबो ॥१६॥

लासी॥ पावो त्राके॥२६॥ अथवा येकरे से पुसे॥ जे
सर्व हि येक आसे॥ कुंजर न मरे मारास्ते॥ हणता क्षणि
॥२७॥ तोची पिपिलीकेवरि पडता चरणा॥ तात्काळ
सेत्य जिप्राण॥ नाना संघष्टणि पवत्ति न॥ पञ्चनर॥
॥२८॥ काय करणे कुलकासी॥ तरि परि साहष्टांतासी
दी पेहे तावा तस्पर्शासी॥ तात्काळ नाशे॥२९॥ तो
चि अग्निसी पवन॥ स्पर्शता हो ये देदिप्यमान॥ तरि

दीप आणि पावक भिन्न ॥ आसे काई ॥ ३० ॥ जसे जयाचे शरीर ॥ तेथे तैसा चषळाकार ॥ उपाधी ल्हाहान थोर ॥ आत्मा जसा चा तैसा ॥ ३१ ॥ विरंचादि पिपीलिकापर्यंत ज्ञान येकचि अनस्युत ॥ जे जे कर्त्र्ह वर्तेल ॥ जाणिव सर्वि साक्षि ॥ ३२ ॥ जनक नृप भोगिता ॥ त्रिगुण इंद्रिय अहंता ॥ साक्षित्वे विदेह सा ॥ नरोत्तम ॥ ३३ ॥ श्रीशंकर करि ॥ १७ ॥
संव्हार ॥ शेरिवक रि जाणिवे चा विचार ॥ कर्त्र्ह त्वाचा टाकु

नव्यवहार ।। म्हणे मी वेगळाची ।। ३४ ।। तमोगुण संहार
ण ।। ते तव तमाचे चि कारण ।। शंकर तयाचे हि कारण ।। म्ह
णे मी द्रष्टा ।। ३५ ।। ब्रम्हा रजोगुणे सृष्टि करी ।। परि म्हणे
अकर्ता मी निर्धारि ।। हे गुणाचे गुण करि ।। मी वेगळाची
।। ३६ ।। तैसे विष्णु पासून पाळन होत ।। शोखी होय तया
लीत ।। सकळ हे सत्व गुणा करित ।। मी साक्षित्याचा ।। ३७
हा चौदावा वयाचमत्कार ।। पाठवीला दुर्वास देवा आ

हार ॥ यमुनेचावोसरलापुर ॥ बोलतिअंगना ॥ ३८ ॥ कृ
ष्णबाळब्रह्मचारि ॥ तरितुवोसरेअउकरि ॥ मार्गदीधला
सुंदरि ॥ पावल्यातीरा ॥ ३९ ॥ याचाऐसाअभिप्राव ॥ त
रिमदनाचेजेलाघव ॥ तयाचेदरवणाकेशाव ॥ लिंपेके
वि ॥ ४० ॥ तैसेचितयाचेउत्तर ॥ इतुकेभक्ष्यनिनिराह
र ॥ मार्गदीधलासत्वर ॥ याबोलावरि ॥ ४१ ॥ अभिप्रा ॥ १८ ॥
यऐसायाचा ॥ क्ष्मधात्याभागप्राणाचा ॥ आपण

साक्षीयाचा॥ म्हणोनिया॥४२॥आतांहिरण्मयपुरु
ष॥ब्रह्माविष्णुरुद्रजयाचा अंश॥तयातेंम्हणतीलोज
गदीश॥परितयासहिलिंपेना॥४३॥जेजेकर्तृत्वाचि
गति॥ब्रह्मारुद्राचीख्याति॥मायाअसेकरिति॥म्ह
णोनिहाजाणता॥४४॥यालागींआपणाजाला॥स
कळहिआपणाचिकरुंलागला॥बोलयेउनदेदादुला
म्हणेमीसाक्षी॥४५॥तेथीचीजेजाणत॥जयाचाअ

भिमानि विष्णुस्फल ॥ म्हणोनिहे विरंचिकरित ॥ म्हणोनिजा
गो ॥ ४६ ॥ लिंगदेहतेथिचा ॥ विष्णु अभिमानिसाचा ॥
हिरण्मयेदरवणाहरिचा ॥ म्हणोनिवेगळा ॥ ४७ ॥ तमो
गुणरुद्रसंहार ॥ ण ॥ सुषुप्तितेथिलरवुण ॥ आपणात
याचाजाण ॥ म्हणोनिवेगळा ॥ ४८ ॥ एवंसकळस्थभा
वासी ॥ धीरजाणहोयसर्वासी ॥ म्हणोनिनलींपेकर्त्ते ॥ १९ ॥
त्यासी ॥ पुरुषतो ॥ ४९ ॥ तेसीचपिंडब्रह्मांडगति ॥

आत्मा तरि सर्व भूती ॥ न सांडितां साक्षित्वे संगती ॥ वे
गळा असे ॥ ५०॥ पुरुषी मायेचा निरास ॥ पिंडि अवि
द्येचा नाश ॥ उभय साक्षित्वे समरस ॥ सहज येक ॥
॥ ५१॥ मायेचें करणें ऐसें ॥ येकचि परि अनारिसें ॥ पु
रुषा सहित विलसें ॥ आपुले निज बळे ॥ ५२॥ प्र
थम मायेपासून ॥ पंचभूते जाली निर्माण ॥ अका
शाहुनि विलक्षण ॥ पवन असे ॥ ५३॥ पवनाला

हुताशनास ॥ तो घेउनि उठला दाहाकास ॥ तो व्याला जी

वनास ॥ परि अनारिसा ली ॥ ५४ ॥ जीवना पासुनि ज

न्म ॥ तये पृथ्वी असे नाम ॥ ते जाउपले निःसीम ॥ दिस

तसे ॥ ५५ ॥ परि माया वेषलो चि नटला ॥ स्फटिका चि

रेवेळ आरंभीला ॥ शरवी होउनि उरला ॥ वेगळा चि ॥

॥ ५६ ॥ येका चि ऐसी बुद्धि ॥ जे हो निर्विकल्प समाधी ॥ ॥ २० ॥

तरि च बोलि जे ज्ञान सिद्धि ॥ ऐसे मत ॥ ५७ ॥ मत मतां

तरमार्ग ॥ ब्रह्मितउपाधिनसाहे अनेग ॥ तेथेतोनात
ळे ॥ ५८ ॥ समाधिम्हणजे मनसमाधान ॥ तयाचारा
हेदृष्टाहोउन ॥ समाधि असमाधान ॥ हेधर्ममनाचे
॥ ५९ ॥ तथापिसांगोउन्मनि ॥ गुरुसंप्रदायेकरुनि ॥
शिष्याचांमाथाहातठेउनि ॥ उपदेशमार्ग ॥ ६० ॥
नामगुणरुपातीत ॥ दिव्यदृष्टिसांगेकृपावंत ॥ न
ककेतरिशब्दंतिपाल ॥ बकेचीकरि ॥ ६१ ॥ तेसातो

अनुभवकैसा ॥ नव्हेलोन्मत्तपुरुषिऐसा ॥ करणियाबीण

फावेठसा ॥ उन्मतवत् ॥ ६२ ॥ जैसेउन्मत्तद्रव्यभक्षिले

नष्टाकोनिनेत्रझाकोलि ॥ सर्वांगशोषणपावले ॥ जड

वत ॥ ६३ ॥ सर्वहिशरीरविकळ ॥ पादपाणिसचळ

जिव्हाकींचीलबरळ ॥ ऐसीदशा ॥ ६४ ॥ मूहूर्तमात्र

जालीयाऐसे ॥ म्हणेचैतन्यवोललेमुसे ॥ साक्षिवे ॥ २१ ॥

ठसाउनिवैसे ॥ सर्वामाजी ॥ ६५ ॥ ऐसेकरीताकीर

निर्गुणतोजालासाकार ॥ तेणेंतारिलेंसचराचर ॥ संशा
यनाहि ॥६६॥ जगतरत्नयाचानामि ॥ तेथेंवसेले धन्य
भुमि ॥ तयाचेसंघटणसंगमी ॥ तरतीजड ॥६७॥ जा
णुनिचारिजाणवेसी ॥ प्रगटसाक्षपेसांगसि ॥ भाग्ये
करुनितयासी ॥ प्राप्तहोय ॥६८॥ जगाचेदेखेदोषगु
ण ॥ नबोलेनिंदावचन ॥ म्हणेहासकळजगजीवन ॥
क्रिडाकरि ॥६९॥ बहुरुपिनानावेषधारि ॥ आणित्या

चिसंपादणकरि ॥ विश्वकर्तत्व आंगिकारि ॥ ऐसीया
परिप्रस्फुलो ॥ ७० ॥ शिष्याचेलो डावयापाश ॥ समाधा
नेनबोलेत्यास ॥ शब्दोश्वाह्नीकटिणांश ॥ बोललजया ॥
॥ ७१ ॥ जोशिष्याचा अवगुण ॥ तिलुकासांडवीलयाक
डुन ॥ नायकेतरिक्षण ॥ नराहेतेथे ॥ ७२ ॥ आथवापड
लियाहाटि ॥ क्षणाक्षणासांगे निज गोष्टि ॥ जिलुकेपडे ॥ २२ ॥
तयाचांदृष्टि ॥ तयाचासांगे निरास्फ ॥ ७३ ॥ शिष्यासी

म्हणोसावधान ॥ वीरदृष्टीहोउन ॥ चित्तस्वस्थकरुन ॥
प्रवर्त्तेहित ॥ ७४ ॥ शिष्य अउपाटाभरुजाय ॥ विषय
अथवासगुणध्याय ॥ वज्रप्रायवचनघाये ॥ हाणो
निकरिदृष्टीलर ॥ ७५ ॥ जवपूर्णहोयस्थिति ॥ लवअ
न धरुनदेचीत्ति ॥ जेकल्लियावरिवृत्ती ॥ आउवा
टेनक्षरे ॥ ७६ ॥ कामक्रोधमद ॥ आनंद अथवामसमो
द ॥ इछाद्वेषअहंताबाध ॥ हेवर्त्तोचिनेदि ॥ ७७ ॥ त्रि

ष्याचे धरु नियामन॥ तरी तु जालासी परिपूर्ण॥ तव
आहंता करि नागवण॥ शिष्यासी पे॥७८॥ जालीया
त्रिदोष॥ वैद्य आवडे तैं देत यास॥ तरि नव्हे निवृत्ती रोगा
स॥ अधीक पिडि॥७९॥ आथवा उभे ताातला॥ तया
पासी अग्नि चेतवीला॥ तरी घात जाला॥ तयाचा पे
॥८०॥ तैसे न करि सद्गुरु॥ वचन मात्रे करि उपचारु॥ ॥२२
परि शिष्य असावा सादरु॥ जे इतुके घेपे॥८१॥ वच

नगुरुचे वोखटे ॥ काहिं चकउवटनवाटे ॥ आपुलेस्या
र्थचोखटे ॥ मंगळची मानि ॥ ८२ ॥ पुत्रदारादि संसार ॥
सर्वप्रपंचवेव्हार ॥ इतुकेहि अर्पोनि भवसागर ॥ उ
ल्लंघिजेति ॥ ८३ ॥ सांडुनि अहंकाराचे घर ॥ दुःखुल
निरंतर ॥ आपुल्यास्वार्थाजागीसत्वर ॥ भजे श्रीगु
रुसी ॥ ८४ ॥ विश्वासफळे आम्हासी ॥ ह्मणोनि नेनभ
जे भलत्यासी ॥ जो आणु निदे साक्षित्वासि ॥ तो

चिगुरु॥८५॥देहांतियावतिमुक्ति॥तेआवघिचलटके
युक्ति॥जीलचीनयेप्रतिती॥तरिसकळमिथ्या॥८६॥
वचनमात्रेमुक्तपण॥राहिजेसर्वानिराळेहोउन॥तया
चेवंदिजेचरण॥तोशिष्यउत्तम॥८७॥येकाचेऐसेम
त॥अलयेकचीअनस्युत॥गुरुशिष्यनेमस्त॥कवण
कवणाचा॥८८॥तेणेधरुनियादोर॥चढलहोतागि ॥२४॥
रिवर॥पावलोह्मणोनिसोडिलादोर॥केलाघातअ

पुत्राचि ॥८९॥ कीं निधान पडिलिया द्रिष्टिसी ॥ सत्वर
सा कीलिं नेत्रासी ॥ मग पावलादरिद्रासी ॥ अभाग्य पु
रुष ॥९०॥ ऐसे सांगता दृष्टांत ॥ ग्रंथ वाढेल बहुत ॥
धरूनि गुरुपाद निवांत ॥ पावावया वस्तु ॥९१॥ पाहा
हो गुरूचे महिमान ॥ देहि आसोनि वेगळेपण ॥ मागे
राहिले पापपुण्य ॥ सहजचि मुक्त ॥९२॥ आतां तो
उसंशयासी ॥ निर्विकल्प ह्मणिजे कासयासी ॥ स

रिदेखणायासर्वासी ॥ लोकल्पनातीत ॥ २३ ॥ संक
ल्पविकल्पहेकारण ॥ आत्मयाचेदेखणेपण ॥ म
नाचेकीरजाण ॥ सहजेचिनिर्विकल्प ॥ २४ ॥ आतां
सांगोप्राकृत ॥ जाणतेलेब्रह्मसत्य ॥ हेगेहेसांगित
लेनिश्चीत ॥ देउनदिव्यपदर्थि ॥ २५ ॥ श्रेष्ठाश्रेष्ठरां
करु ॥ वशिष्ठज्ञानिसाचारु ॥ लोहिकरिलसेनिर्धा ॥ २५ ॥
रु ॥ निर्व्यापारकासयापे ॥ २६ ॥ रुहकमुखेभाग

वतनिरूपण॥ वशिष्ठे बोधीला जानकीरमण॥ रामे
वेधिलारावण॥ नानाशस्त्रि॥ १७॥ याज्ञवल्कीपूर्ण
गृहस्त॥ फाल्गुन योद्धा अद्भुत॥ नारद पृथ्वीहिंउत
जनकराज्य करि॥ १८॥ सहज समाधि लेऐसी॥
जेविसरनपडावावस्तुसी॥ ऐसे पदे खरेसर्वासी॥
लया नाव समाधी॥ १९॥ सर्व भासलीयाचे लक्ष॥
पुढे कोण तेसमाधान॥ जेथे मावळे मीतूंपण॥ ते

चिसहजसमाधी ॥ २०० ॥ आपणा आपणें देखत ॥ आ
श्चिर्य चीत्ता वाटल ॥ भरले आसे सदोदित ॥ दुष्काकले
थेंकैचा ॥ १ ॥ व्याप्य आणि व्यापक ॥ दोन्हि मावळले स
म्यक ॥ तो दृष्टांत ना वेक ॥ सांगेन मी ॥ २ ॥ गोधुमना
म प्रथम ॥ त्याचे जालीया चूर्णकर्म ॥ गोधुमपणानि
शिम ॥ बुडाले की ॥ ३ ॥ तयाकणिकनाम जाले ॥ पुढे ॥ २६ ॥
पाकाने आरंभीले ॥ तेहि नाम विराले ॥ जाले पक्का

न ॥४॥ पक्कान्ने जाली याउद्गरगत ॥ जे होय ते जगा
कळल ॥ तयामळाची मृत्तिका होत ॥ संशय नाहि ॥
॥५॥ बिज पडलीया भूमि आत ॥ मोड ऐसे नाम पा
वत ॥ मोडपणाहि न मोडत ॥ जालीया दुपाने ॥६॥ म
गली तुके हि मागे राहिले ॥ शाखा पल्लव नाम पावले
पुष्पावरि बीज आले ॥ बुडाला वृक्ष ॥७॥ आथवा
कनकाचे आळंकार ॥ नाना नामे परिकर ॥ परंतु

पाहातानिर्धार ॥ कनकचि आसे ॥ ८ ॥ किघलाचि पू
तळी ॥ आयेथी पूर्णत्वा आली ॥ अवयवउपाधिना
मावेगळी ॥ परंतु घलले चिंत ॥ ९ ॥ तैसेकोरिलापर्व
त ॥ रुपेतरि अनेक दिसत ॥ परिपाहतानेमस्त ॥ प
र्वतचि ॥ १० ॥ तैसाहा चिद्रुपपर्वत ॥ संकल्पेउद्भव
ला अद्भुत ॥ नामेरुपेवेगळाली दिसत ॥ परिसर्व ॥ २७ ॥
हिब्रह्म ॥ ११ ॥ प्रथमतेनिराकार ॥ इछामाया अ

कार ॥ महतत्वसत्वर ॥ तेथुनि जाले ॥ १२ ॥ महतत्व
जनीतविविधासी ॥ प्रथमरुद्रवंसी ॥ पंचभूते नेमे
सी ॥ तेथुनि जाली ॥ १३ ॥ पाचाचे पाच गुण ॥ आणि
तन्मात्रादिकारण ॥ इतुके हि आपण ॥ तो ची जाला
॥ १४ ॥ तैसा विष्णुसत्व भरित ॥ मन पंचक व्यालाने
मस्त ॥ परि हे जाण निश्चीत ॥ तो ची आला ॥ १५ ॥ रा
जस चतुरानन ॥ दशइंद्रिये तयापासून ॥ इतुके

सबळित होउन ॥ केलेरुप ॥१६॥ ऐसीच पिंड ब्रह्मांड
रचना ॥ अधिष्ठात्रीदेवता जाण ॥ निर्गुणले सगुण
आलेऐसे ॥१७॥ पुनरपि याचे संव्हरण ॥ लयाजाये
जालेथुन ॥ शेखी पुनरपि निर्गुण ॥ हाउभास
मात्र ॥१८॥ जैसे उदकाचि पास्फ निकेवळ ॥ उपजो
नि जाले शेवाळ ॥ आछादिले दिसे केवळ ॥ परिले अ
पची ॥१९॥ की भानुचे कीरण ॥ जळघेउनियापा ॥२०॥

वतीमेघपरा ॥ त्रोरवीलयासीच अर्पण ॥ करुनि
ठाती ॥ २० ॥ तैसे चि चित्स्वरूप ॥ आपण चि जाले अ
पेआप ॥ आपला अपणा केला लोप ॥ परि वेगळे के
चि ॥ २१ ॥ रज्जूस फंजंगत्व ना थिले ॥ तैसे जगट्या
छेदेखीले ॥ परि वास्तव्य लेपा हिले ॥ तरि लटिकेचि
॥ २२ ॥ बहुरूपि नट सोंगासी ॥ परि लोना हिलेपासी
उपसंव्हारिता की नटासी ॥ मूकेसी आपणाउरे ॥ २३ ॥

कोणिहिऐसेबोलती॥ हे अबाधिचब्रह्मस्फुर्ति॥ परि
साक्षसर्वाक्षली॥दुसरेकाय॥२४॥तरिकपेचिऐसी
आपणजाला अपैसी॥ आपणा अपणप्रकाशी
अपणचीलोपे॥२५॥जयाजोस्वभाव॥तेचिरा
हेलया चेवैभव॥ आपणचिकरिस्वयमेव॥ आ
णिजाणिवनलाकी॥२६॥जरिजालानिमग्न॥त ॥२९॥
रिनसांडिजाणतेपण॥सर्वाकारहोयआपण॥

तेव्हासाक्षित्वउरे ॥२७॥ हे चिंगेहे अनेकयेक ॥ आप
णाचिव्याप्यव्यापक ॥ ऐसे कीडेचे कळले कौतुक ॥ श्री
निवृत्तिप्रसादे ॥२८॥ स्वात्मानुभवमूळ ज्ञान ॥ ग्रंथजा
ल्याक्रीडण ॥ यामाजी घालुनियामन ॥ कीजेकार्य अ
पुले ॥२९॥ हा स्वात्मानुभव ॥ प्रगटार्थ ग्रंथवैभव ॥
करिताजाला ज्ञानदेव ॥ निवृत्तीचा ॥३०॥ शाके बारा
शतबारा ॥ तेकेला ज्ञानउभारा ॥ परिसावयासंत

चतुरा ॥ म्हणे निवृत्तीदास ॥ २३१ ॥ ॥ इति श्रीज्ञानदेववि
रचितस्वात्मानुभवग्रंथसंपूर्ण ॥ श्रीज्ञानेश्वरार्पण
मस्तु ॥ ॥ शके १७८१ सीद्धार्थिनामसंवत्सरे आषा
ढकृष्ण ७ सप्तम्यांतृतीयप्रहरे समाप्तः ॥ श्रीराम ॥
॥ छ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥ ॥